

En tapt sak II

Takk til Johan From for innlegget i Bedre skole nr. 1/2016, jeg synes alltid det er interessant når noen bryr seg med å kommentere et av mine tidligere innlegg. Det er som bekjent gjennom dialog at kunnskapen utvikles, både innen forskningen og i livet ellers. Nettopp derfor er jeg skeptisk til forskere og forskningstolkere (av From kalt pianister) som tror de har funnet det endelige svaret, eller den riktige tolkningen, som skal legges til grunn for evidensbasert undervisning.

Det er selvsagt litt skuffende når From lager en søkt tolkning av mitt innlegg og deretter nærmest latterliggjør det. For eksempel har jeg aldri beskyldt noen for jukning, ikke engang From – hva han gjør i det siste innlegget i Bedre Skole, skal ikke jeg gi meg ut på å karakterisere.

Mitt hovedpoeng var at Hattie skriver greit nok, og han tar sine forbehold, selv om enkelte bruker ham som sannhetsvitne for sine egne synser, noe han selv kanskje ikke har noe imot. Jeg har gjort bedre greie for min vurdering i Dagsavisen av 18. mai 2015, hvor jeg nyanserer tolkningene av Hatties konklusjoner slik jeg har hørt og lest dem tolket av Nordahl og From.

From bruker sitt innlegg i Bedre Skole nr.1/2016 til å plassere meg sentralt som medløper i all motstand som BI har møtt med sin skolelederutdanning. Jeg prøvde imidlertid bare å kommentere From og Nordahls utspill i Hattie-debatten. Jeg har også lest BI sine planer på nettet, men er fremdeles bekymret.

På bakgrunn av Froms forkjærlighet for aforismer (se «skrive anmeldelse uten å gå på konserten»), skal jeg prøve å formidle min bekymring på en mer enkel og lettfattelig måte. To kjente Harvard-professorer (Bolman & Deal) bruker en analogi til å illustrere bruk og misbruk av eksisterende teori innen ledelse og organisasjon. De trekker frem to vellykkede amerikanske bedrifter, nemlig Harvard University og McDonalds fast food-kjede. Ved Harvard gis fagfolkene stor faglig frihet og «produserer» studenter og forskning i verdensklasse. McDonalds detaljstyrer fra sentralt hold og produserer hamburgere av jevnt god kvalitet verden rundt. To typer virksomhet krever to typer ledelse. Og så til vår uenighet, min kjære From: Det er ikke hamburgere vi skal produsere i den norske skolen!

Dessuten – skulle du fremdeles leve i den tro at vi er uenige i målet om *økt læringsutbytte for eleven*, kan jeg anbefale min siste bok: *Læreren som talentutvikler*, Universitetsforlaget, 2015.

AV KJELL SKOGEN
Professor emeritus,
Universitetet i Oslo

Takk til Johan From

Når Johan From ytrer seg, signerer han som «Professor og leder av skolelederutdanningen, Handelshøyskolen BI». Han skriver altså ikke bare som sint debattant, men på vegne av BIs rektorskole, Norges klart største. Derfor er det viktig å lese hva From skriver om skole, lærere og undervisning.

I Bedre Skole 1/2016 skriver han om «En tapt sak». Hans poeng er at motstanderne av undervisning, kunnskap og læring i skolen nå har tapt. For slike motstandere av læring er det mange av, skal vi tro From.

Han innleder slik: «Da vi på Handelshøyskolen BI for over 10 år siden startet skolelederutdanning og satte økt læringsutbytte for elevene som vår viktigste prioritet, gikk det et sjokk gjennom SkoleNorge.»

Noe slikt sjokk kan jeg ikke huske, annet enn at mange ble forundret over at det var nettopp BI som var valgt ut til å drive rektorutdanning for norsk skole. For BI hadde ikke akkurat utmerket seg ved forskning knyttet til skole, undervisning og læring. Gode miljøer finnes det derimot ved flere universiteter og høyskoler.

Jeg har aldri lest noe From har skrevet om skolen, men nå har jeg søkt og lett. Jeg finner faktisk ingen ting. Heller ikke på BIs egen presentasjon av From er det noe som tyder på at han har befattet seg faglig med skole, undervisning eller læring. Verken i egen utdanning, erfaring eller forskning. Men kanskje jeg ikke har lett godt nok.

I en tid da myndighetene er opp-tatt av at lærere skal ha formell kompetanse for å undervise, kunne man

kanskje tro at et tilsvarende kompetansekrav skal gjelde for dem som skal utdanne skoleledere og skoleeiere?

Etter å ha jobbet med og for norsk skole mange tiår, var det først for ett år siden jeg hørte om Johan From. Da hadde han et leserinnlegg i Aftenposten av den heller uvanlige typen. «Sjøbergs angrep på personer og fagmiljøer som ligger utenfor hans eget kompetanseområde, bør imidlertid stoppes. De er uverdige og hører ikke hjemme i en saklig diskusjon om utviklingen i norsk skole. [...] Noen som står Sjøberg nærmere enn jeg gjør, bør fortelle ham at det er nok nå.» Heldigvis forteller han ikke akkurat hvordan han vil stoppe meg og andre, men det er neppe gjennom kritikk og dialog.

Min lange fartstid i academia har dreid seg om å fremme interesse, motivasjon og læring, spesielt i mine fag, realfagene. Jeg har bakgrunn som fysiker, senere en engelsk MA in Education og norsk praktisk pedagogisk utdanning (PPU). Fra 1970-tallet var jeg med på å etablere naturfagdidaktikk som eget fagfelt i Norge. Etter mange års forskning tok jeg dr.philos. i læringspsykologi. From er den første som tror at jeg er motstander av det man nå kaller «læringsutbytte».

Det er min kritikk av (mis)bruken av PISA og Hatties rangeringer som synes å være kjernen i Froms impulsive utbrudd, for Hattie og PISA står sentralt i BIs pensum. Om min PISA-kritikk skriver From på sin blogg: «Hvorfor lyttes det fortsatt til dette tøvet». Og om min Hattie-kritikk skriver han like innsiktsfullt i Aftenposten: «Hattie gjør en fantastisk

Illustrasjon: fotolia.com

sammenstilling av forskning. Saklig og evidensbasert, i motsetning til Sjøberg.»

Siden Hatties lister over «hva som virker «er pensum i Froms skolelederundervisning, kan være verdt å minne From om at «Rektorer/Skoleledere» havner på 73. plass, med en effekt under den verdi som Hattie mener det er verdt å bry seg om. Enda lenger ned på lista ligger «system-ansvarlighet» og «helhetsreformer i undervisningen». Kanskje er lesingen av Hattie en smule selektiv ved BI?

Jeg ser for øvrig at «Piaget-basert undervisning» ligger som nr. 2 på Hatties liste, med effektstørrelse på fantastiske 1,28. Min dr.philos. i

læringspsykologi fra 1982 handlet om akkurat dette: begrepslæring basert på teoriene til Jean Piaget. Jeg arbeidet med dette i en årrekke, også internasjonalt. Men etter noen tiår minsket interessen for slike opplegg. Piaget-basert undervisning virket ikke etter hensikten, og teorien hadde svakheter. Men de topper altså Hatties ferske liste, der hans henvisning er til studier i USA publisert i 1981.

Man får de uvenner man fortjener. Jeg er ganske stolt over å ha havnet i Froms (og BIs?) «Hall of shame». Der er jeg i godt selskap.

AV SVEIN SJØBERG
Fysiker og skoleforsker